

Kielce, dnia 11-04-2024

Znak:SO.I.431.2.2024

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**Pani Katarzyna Kondziołka
Burmistrz Miasta i Gminy Zawichost**

Kontrolę w Urzędzie Miasta i Gminy Zawichost przeprowadzili w dniu 7 marca 2024 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

- Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów
- Ryszard Ksel – inspektor wojewódzki – członek zespołu kontrolerów

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli nr-y: 128/2024 i 129/2024 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŚUW

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą:

- I. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie zwykłym;
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie zwykłym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*).
- II. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie szczególnym (transkrypcja, odtworzenie, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego);
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie szczególnym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*);
 - prawidłowość zamieszczania wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych.

III. - sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania);

- sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z § 18 Zarządzenia Nr 132/2019 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawę szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania kontroli zewnętrznej przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obowiązuje następująca skala ocen kontrolowanej działalności:

- 1) ocena pozytywna – gdy w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości lub uchybień, albo gdy stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 2) ocena pozytywna z uchybieniami – gdy stwierdzone w toku kontroli uchybienia występowały w sposób powtarzający się, lecz miały one charakter wyłącznie formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami – gdy stwierdzone nieprawidłowości nie przekraczały założonego dla kontroli progu istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo progu istotności ustalonego na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założonego dla kontroli wykonania zadań,
- 4) ocena negatywna – gdy stwierdzone nieprawidłowości przekraczają założony dla kontroli próg istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo próg istotności ustalony na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założony dla kontroli wykonania zadań.

Kontrolą objęto:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

III. przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Wykonanie zadań w Urzędzie Stanu Cywilnego w Zawichoście oceniam:

Ad. I - pozytywnie z nieprawidłowościami

Ad. II – pozytywnie z nieprawidłowościami

Ad. III – pozytywnie

Kontrola miała na celu ocenę czy sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie zwykłym oraz w trybie szczególnym oraz zamieszczanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych odbywają się zgodnie z przepisami prawa, tj.: ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 1378 zwaną dalej Pasc), ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1359 ze zm. zwaną dalej Krio), ustawą z dn. z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.), ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) oraz aktami wykonawczymi, w tym szczególnie Rozporządzeniem MSW z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (t.j. Dz. U. 2015 poz. 225 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 18 kwietnia 2020 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2020 poz. 698) (*obecnie – Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2023 poz. 1023)*), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz. U. 2021 poz. 1421 ze zm.) (*obecnie - Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2023 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia Dz.U. 2023 poz. 2733*), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. 2021 poz. 1448 ze zm.) (*obecnie - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru karty zgonu Dz.U. poz. 2734*); Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę ((Dz.U. UE. L. 178/1), konwencjami wielostronnymi i bilateralnymi, w tym Rozporządzeniami WE w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Ocenia podlegał także sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń oraz sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania, w tym zachowanie zasad bezpieczeństwa przechowywania dokumentów określonych w ustawie z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1006).

Wyjaśnić również należy, iż dobór próby poddanej kontroli oparto na osądzie kontrolerów wynikającym z ich doświadczenia zawodowego oraz wiedzy na temat kontrolowanej jednostki, przy czym dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto nie mniej niż 25 przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym;

- w pkt 2 przyjęto nie mniej niż 20% przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym oraz przypadków zamieszczenia (lub odmowy zamieszczenia) wzmianek lub przypisków na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego;

- w pkt 3 przyjęto sposób wykorzystania nie mniej niż 100 blankietów przekazanych urzędowi stanu cywilnemu.

Jako miernik dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa lub nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych aktów stanu cywilnego (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 2 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa, nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych, uznania lub odmowy uznania orzeczenia/rozstrzygnięcia sądu zagranicznego lub innego organu zagranicznego z naruszeniem przepisów prawa) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych zdarzeń (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 3 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (blankietów, które nie mają statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych blankietów (ponad 5% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną)

W Urzędzie Stanu Cywilnego w Zawichoście zatrudniona jest na stanowisku Kierownika USC Pani Joanna Majewska oraz na stanowisku Zastępcy Kierownika USC Pani Katarzyna Lubelczyk, które udzielały kontrolującym niezbędnych wyjaśnień.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

W kontrolowanym okresie w USC Zawichost sporządzono w trybie zwykłym:

- 0 aktów urodzenia
- 15 aktów małżeństwa
- 19 aktów zgonu

Kontroli poddano 15 aktów małżeństwa i 19 aktów zgonu (łącznie 34 akty) sporządzone w trybie zwykłym (100% zdarzeń).

Akty małżeństwa poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia/forma zawarcia małżeństwa
1.	2609093/00/AM/2022/756238	małżeństwo przed kierownikiem usc
2.	2609093/00/AM/2022/802466	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
3.	2609093/00/AM/2022/951553	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
4.	2609093/00/AM/2022/559779	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
5.	2609093/00/AM/2022/317215	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
6.	2609093/00/AM/2022/103435	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

7.	2609093/00/AM/2022/850244	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
8.	2609093/00/AM/2022/639399	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
9.	2609093/00/AM/2022/587135	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
10.	2609093/00/AM/2022/204338	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
11.	2609093/00/AM/2022/007977	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
12.	2609093/00/AM/2022/616419	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
13.	2609093/00/AM/2022/039683	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
14.	2609093/00/AM/2022/674061	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
15.	2609093/00/AM/2022/769953	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

Kontroli poddano 15 aktów małżeństwa sporządzonych w trybie zwykłym.

Małżeństwo zawarte przed kierownikiem usc: Zgromadzone w aktach zbiorowych dokumenty nie budzą wątpliwości i odpowiadają wymogom prawa. Znajdują się w nich: zapewnienia nupturientów o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa (przeszkody - określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym), protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński podpisany przez właściwe osoby (nupturientów, świadków, kierownika usc). Małżeństwo zawarte zostało w dacie ważności zapewnień.

Przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński nastąpiło w terminie określonym w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zdanie pierwsze: *„małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączonej zawarcie tego małżeństwa.”*

Akt małżeństwa sporządzany był z zachowaniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego: *„Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, sporządza akt małżeństwa najpóźniej w następnym dniu roboczym.”*

Małżeństwa „konkordatowe”: w aktach zbiorowych przechowywane są właściwe dokumenty: zapewnienia nupturientów, zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączonej zawarcie małżeństwa, zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Zaświadczenia duchownych opatrzone są datą wpływu do USC w Zawichoście, co pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że dochowane są terminy określone w art. 8 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przekazanie zaświadczenia przed upływem 5 dni od dnia zawarcia małżeństwa), a Kierownik USC sporządzała akty małżeństw w terminie wynikającym z art. 86 ust. 3 Pasc (najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia od duchownego). Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Wszystkie dokumenty (zapewnienia, protokoły, zaświadczenia) sporządzone są na obowiązujących formularzach.

Treść aktów małżeństw: nie budzi wątpliwości.

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2609093/00/AZ/2023/222464	tryb zwykły
2.	2609093/00/AZ/2023/799669	tryb zwykły
3.	2609093/00/AZ/2023/440615	tryb zwykły
4.	2609093/00/AZ/2023/330751	tryb zwykły
5.	2609093/00/AZ/2023/945413	tryb zwykły
6.	2609093/00/AZ/2023/316861	tryb zwykły
7.	2609093/00/AZ/2023/876762	tryb zwykły
8.	2609093/00/AZ/2023/657300	tryb zwykły
9.	2609093/00/AZ/2023/441337	tryb zwykły
10.	2609093/00/AZ/2023/299218	tryb zwykły
11.	2609093/00/AZ/2023/167656	tryb zwykły
12.	2609093/00/AZ/2023/394408	tryb zwykły
13.	2609093/00/AZ/2023/551372	tryb zwykły
14.	2609093/00/AZ/2023/083882	tryb zwykły
15.	2609093/00/AZ/2023/777377	tryb zwykły
16.	2609093/00/AZ/2023/837936	tryb zwykły
17.	2609093/00/AZ/2023/171689	tryb zwykły
18.	2609093/00/AZ/2023/710005	tryb zwykły
19.	2609093/00/AZ/2023/493267	tryb zwykły

Kontroli poddano 19 aktów zgonu sporządzonych w trybie zwykłym.

Przechowywane są odpowiednie części karty zgonu oraz sporządzone na obowiązującym formularzu protokoły zgłoszenia zgonu, podpisane przez osobę zgłaszającą zgon i Kierownika USC.

Odnutowano jedną nieprawidłowość dot. treści aktu zgonu o numerze 2609093/00/AZ/2023/299218. W karcie zgonu będącej podstawą sporządzenia niniejszego aktu uzupełniono zarówno datę i godzinę zgonu (2023-31-07 godz. 00.00), jak i datę i godzinę znalezienia zwłok (2023-31-07 godz. 01.00.) W sporządzonym akcie zgonu wpisano datę i godzinę znalezienia zwłok, nie wpisując w ogóle daty i godziny zgonu. Wpisano także dane dot. miejsca znalezienia zwłok, nie wpisując miejsca zgonu.

Powyższą sytuację należy ocenić jako nieprawidłowość mającą bezpośredni wpływ na treść aktu zgonu.

Zgodnie bowiem z art. 95 ust. 1 pkt 4 prasc akt zgonu zawiera: datę i godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane – datę i godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok.

Rubryka dot. daty i godziny oraz miejsce znalezienia zwłok może zatem zostać uzupełniona tylko i wyłącznie w przypadku, kiedy w karcie zgonu nie wskazano daty i godziny oraz miejsca zgonu (zasadniczą funkcją aktu zgonu jest wskazanie daty i miejsca zgonu).

W omawianym przypadku, pomimo podania przez lekarza w karcie zgonu danych w zakresie daty i godziny oraz miejsca zgonu, w sporządzonym akcie zgonu dane te zostały pominięte, wpisano natomiast dane w zakresie daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok.

Podkreślić również należy, że także obowiązkiem osoby sporządzającej kartę zgonu jest dbałość o właściwe i bezsporne wypełnienie danych w karcie zgonu. W przypadku, gdy data i miejsce zgonu są możliwe do ustalenia należy wypełnić w karcie zgonu rubrykę dot. daty i miejsca zgonu (jeśli dodatkowo możliwe jest ustalenie godziny zgonu – należy uzupełnić godzinę zgonu w karcie zgonu), dane w zakresie daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok należy zaś pozostawić puste. W przypadku, gdy data i miejsce zgonu nie jest możliwe do ustalenia przez osobę sporządzającą zgon, w karcie zgonu należy uzupełnić tylko dane w zakresie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok.

W sytuacji, kiedy sposób wypełnienia karty zgonu budzi wątpliwości, obowiązkiem kierownika usc sporządzającego akt zgonu jest przeprowadzenie stosownego postępowania wyjaśniającego (którego w opisywanym przypadku zabrakło).

Przypiski: zgodnie z art. 25 ust. 1 Pasc: „*Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków.*” W art. 25 ust. 2 Pasc wskazano zaś, „*sporządzając akt stanu cywilnego lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby.*”

Obowiązek nałożony powyższym przepisem jest realizowany w USC Zawichost. Należy również podkreślić, iż przypiski zawierają aktualną numerację aktów (tj. numery nadane aktom w elektronicznym rejestrze).

Dane przy akcie: zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: „*w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.*”

Obowiązek nałożony przytoczonym wyżej przepisem jest realizowany w USC Zawichost.

Sposób prowadzenia akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego: Zgodnie z dyspozycją § 43 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego*, który stanowi:

„*1. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzone, opatruje się oznaczeniem nadanym aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą.*”

2. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą, i prowadzi się je w porządku chronologicznym.”

Kontrolerzy stwierdzili uchybienie w sposobie przechowywania papierowych akt zbiorowych w Urzędzie Stanu Cywilnego w Zawichoście, bowiem są one co prawda prowadzone w porządku chronologicznym, ale nie są oznaczone numerem aktu, którego dotyczą i datą sporządzenia. Taki sposób organizacji może utrudniać odnalezienie właściwych akt zbiorowych, a podkreślić należy, że mamy do czynienia z dokumentacją, która przechowywana jest w urzędzie stanu cywilnego przez okres 80 czy 100 lat, później powinna zaś zostać przekazana w odpowiedniej formie – jako przechowywany wieczyście materiał archiwalny - do archiwum państwowego.

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty małżeństwa oraz akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabelach powyżej.

Reasumując, realizacja, realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym została oceniana jako pozytywna z nieprawidłowościami

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Zawichost sporządzono w trybie szczególnym:

- 1 akt urodzenia (w trybie transkrypcji)
- 1 akt małżeństwa (w trybie transkrypcji)
- 0 aktów zgonu

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Zawichoście odnotowano jedną wzmiankę dodatkową zamieszczoną na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego.

Kontroli poddano jeden akt urodzenia, jeden akt małżeństwa oraz jedną wzmiankę dodatkową zamieszczoną na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego (100% zdarzeń).

Akt urodzenia poddany kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2609093/00/AU/2023/581112	transkrypcja

Akt małżeństwa poddany kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2609093/00/AM/2023/546248	transkrypcja

Transkrypcja

Art. 104 Pasc stanowi:

„1. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

2. Transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego.

3. Transkrypcji podlega dokument, który w państwie wystawienia jest uznawany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego, jest wydany przez właściwy organ oraz nie budzi wątpliwości co do autentyczności.”

Akta zbiorowe zawierały odpowiednie dokumenty, a mianowicie: wnioski o transkrypcję, oryginały zagranicznych odpisów aktów stanu cywilnego wraz z tłumaczeniami przysięgłymi, dowody wniesienia opłaty skarbowej. W aktach zbiorowych znajdują się także potwierdzenia odbioru przez wnioskodawcę odpisu zupełnego polskiego aktu, którego wydanie jest zakończeniem procedury transkrypcji zagranicznego aktu.

Polskie akty stanu cywilnego sporządzono z zachowaniem zasad transkrypcji, tj. wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu. W rubryce „adnotacje” wpisywano odpowiednią informację o podstawie sporządzenia aktu, przywołując także zagraniczny dokument, będący podstawą transkrypcji.

W przypadku, gdy zachodziła konieczność uzupełnienia polskiego aktu o brakujące dane, dokonywano tego w odrębnym postępowaniu (na podstawie art. 37 Pasc), w formie czynności materialnoteczniczej, wpisując odpowiednią wzmiankę dodatkową. Należy także podkreślić, iż w treści wzmianek każdorazowo odnotowano numer aktu, będący podstawą uzupełnienia lub sprostowania (w przypadku, gdy podstawą uzupełnienia/sprostowania był akt stanu cywilnego znajdujący się w polskich księgach, został on wcześniej zmigrowany do BUSC i w treści wzmianki powoływano oznaczenie wygenerowane przez system), co ocenić należy pozytywnie z punktu widzenia przejrzystości i kompletności danych zawartych w aktach.

Należy także dodać, iż zgodnie z art. 106 Pasc w przypadku, gdy zagraniczny akt małżeństwa nie zawiera informacji o nazwiskach małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa oraz nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa, to razem z wnioskiem o transkrypcję małżonkowie mogą złożyć takie oświadczenie. Niniejsza kwestia stanowi odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego aktu do polskiego rejestru stanu cywilnego. Oznacza to, że w przypadku złożenia stosownych oświadczeń o nazwiskach wraz z wnioskiem o transkrypcję zagranicznego aktu małżeństwa dopuszczalne jest, aby te informacje wpisywać „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa.

W przypadku transkrybowanego aktu małżeństwa o nr 2609093/00/AM/2023/546248, sposób zastosowania przez Kierownika USC Zawichost wskazanego powyżej przepisu budzi pewne zastrzeżenia kontrolujących.

Po pierwsze - zastrzeżenia kontrolujących budzi sam sposób opracowania i wypełnienia wykorzystywanego w USC Zawichost wzoru wniosku o umiejscowienie aktu małżeństwa w zakresie rubryk dot. nazwisk małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa oraz nazwisk dzieci zrodzonych w małżeństwie. W przypadku wskazanych rubryk brak jest miejsca na odnośne podpisy małżonków.

Przypomnieć należy, iż zgodnie z art. art. 106 Pasc małżonkowie razem z wnioskiem o transkrypcję mogą złożyć oświadczenia odnośnie nazwisk, w przypadku jeśli zagraniczny akt małżeństwa nie reguluje tej kwestii. Oświadczenia te powinny być jednoznaczne, a nie – dorozumiane. Każde z małżonków powinno zatem podpisać oświadczenie odnośnie swojego nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa, rubryka dot. nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa powinna zostać podpisana przez oboje małżonków.

W omawianym przypadku wniosek o transkrypcję został podpisany przez oboje małżonków, należy zatem przyjąć, że intencją obojga małżonków było złożenie oświadczeń odnośnie nazwisk, jednak w ocenie kontrolujących powyższe nie zostało w należyty sposób udokumentowane. Konieczna pozostaje zmiana opracowanego wzoru wniosku (dodanie przy rubrykach dotyczących nazwisk miejsc na podpisy małżonków lub też wprowadzenie odrębnego wzoru oświadczenia o nazwiskach).

W ocenie kontrolujących także rubryka dot. prośby o dostosowanie pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł polskiej pisowni powinna mieć wyraźny charakter odrębny i zawierać miejsce na podpis, tak aby nie było wątpliwość czy osoba zainteresowana składająca wniosek o transkrypcję wnosi również o dostosowanie pisowni danych do reguł polskiej pisowni czy też nie. Także w tym zakresie opracowany w USC Zawichost wzór wniosku wymaga pewnej zmiany.

Zastrzeżenia kontrolujących wzbudziła także jeszcze jedna kwestia. **W przypadku złożenia stosownych oświadczeń o nazwiskach wraz z wnioskiem o transkrypcję zagranicznego aktu małżeństwa informacje te powinny zostać wpisane „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa.** W przypadku omawianego aktu małżeństwa, Kierownik USC w Zawichoście wpisała w zasadniczej części polskiego aktu dane z zakresie nazwisk małżonków po zawarciu małżeństwa, natomiast w drodze wzmianki dodatkowej uzupełniła dane w zakresie nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa. W treści niniejszej wzmianki wskazano, że uzupełnienie nastąpiło na podstawie aktów urodzenia nupturientów, nie wspominając o złożonym oświadczeniu, co również pozostaje niezrozumiałe.

Prawidłowym sposobem postępowania w niniejszym przypadku jest wpisanie „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa danych w zakresie nazwisk małżonków noszonych po

zawarciu małżeństwa oraz nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa, zgodnie ze złożonym oświadczeniem.

Opisywaną sytuację należy zakwalifikować jako nieprawidłowość (z zaznaczeniem, że nie miała ona istotnego wpływu na treść aktu).

Przypiski, dane przy akcie: (omówiono szczegółowo przy aktach sporządzonych w trybie zwykłym) – W przypadku transkrybowanego aktu urodzenia zabrakło danych dot. nr PESEL matki i ojca oraz obywatelstwa dziecka, w przypadku transkrybowanego aktu małżeństwa nie uzupełniono danych dot. obywatelstwa małżonków, a także przypisku dot. aktu urodzenia. Powyższe należy zakwalifikować jako uchybienie (zaznaczając, że przypiski i dane przy akcie mają tylko charakter informacyjny, pozostają bez wpływu na treść aktu).

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akt urodzenia, akt małżeństwa wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie transkrypcji, wymienione w tabelach powyżej.

Wpisywanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Zawichost w jednym przypadku zamieszczono w akcie małżeństwa nr 2609093/00/AM/2005/892697 wzmiankę dodatkową o rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód na podstawie orzeczenia sądu z Wielkiej Brytanii z dnia 22 stycznia 2013, prawomocnego z dniem 8 maja 2013 roku.

Przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 108 ust. 1 Pasc kierownik urzędu stanu cywilnego dołącza wzmiankę dodatkową do aktu stanu cywilnego lub zamieszcza przypisek przy tym akcie, jeżeli orzeczenie sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego podlega uznaniu na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, wiążących Rzeczpospolitą Polską wielostronnych lub dwustronnych umów międzynarodowych lub prawa Unii Europejskiej.

Skuteczność na terytorium Polski zagranicznego orzeczenia o rozwodzie zależy zatem od jego uznania w sposób określony w Kodeksie postępowania cywilnego, o ile prawo wspólnotowe czy ratyfikowana przez Polskę umowa międzynarodowa nie stanowią inaczej.

Skuteczność wyroku rozwodowego orzeczonego przez sąd Wielkiej Brytanii w 2013 r. winna podlegać ocenie w oparciu o przepisy wiążącego Polskę obowiązującego wówczas Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej,

uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem Rady.

Podstawy nieuznania orzeczeń dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa wylicza art. 22 rozporządzenia Rady. W świetle powyższej regulacji, orzeczenia dotyczące rozwodu nie uznaje się;

- a) jeżeli takie orzeczenie jest oczywiste sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie
- b) jeżeli zostało wydane zaocznie, jeżeli stronie przeciwnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że strona przeciwna jednoznacznie zgadza się z orzeczeniem;
- c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie; lub
- d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie

W skontrolowanym przypadku, w aktach zbiorowych znajdowały się odpowiednie dokumenty: wniosek o wpisanie wzmianki o rozwodzie, wyciąg z wyroku rozwodowego wraz z tłumaczeniem przysięgłym oraz zaświadczenie, o którym mowa w art. 39 rozporządzenia Rady, wraz z tłumaczeniem przysięgłym. Z treści zaświadczenia wynikało, iż wskazane orzeczenie rozwodowe jest prawomocne oraz, iż nie zostało ono wydane w trybie zaocznym.

Sposób procedowania w sprawie zamieszczenia wzmianki o rozwodzie na podstawie orzeczenia sądu zagranicznego nie budzi zastrzeżeń kontrolujących.

Dowody: akt małżeństwa 2609093/00/AM/2005/892697 wraz z aktami zbiorowymi

Reasumując: realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych została oceniana jako pozytywna z nieprawidłowościami

III przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Pomieszczenie, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Zawichoście usytuowane jest na parterze budynku, okna są zabezpieczone kratami, pokój jest zamykany na klucz. Akta zbiorowe, papierowe księgi, przechowywane są w zamykanych szafach. Sposób przechowywania dokumentów

oraz usytuowanie stanowiska komputerowego z zainstalowanym system „Źródło” nie budzą zastrzeżeń pod względem bezpieczeństwa.

Wskazać następnie należy, iż dla realizacji zadań przez Urząd Stanu Cywilnego w Zawichoście pobrano ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w dn. 28.06.2023 r. partię 500 blankietów o nr AG3019001-3019500 (nr pokwitowania (96/2023)). Kontrolni poddano partię 200 blankietów o numerach AG3019001-3019200. Korzystając z generowanych w ramach Bazy Usług Stanu Cywilnego raportów, ustalono, iż 187 blankietów miało status „wydany”; 6 blankietów (o nr AG3019053, AG3019058, AG3019094, AG3019122, AG3019159, AG3019169) miało status „zniszczony”, natomiast 7 blankietów (o nr AG3019020, AG3019055, AG3019090, AG3019140, AG3019153, AG3019156, AG3019189 nie zostało zarejestrowanych w rejestrze stanu cywilnego jako wydane lub zniszczone.

Kontrolujący stwierdzili jednak, że Kierownik USC w Zawichoście prowadzi jeszcze dodatkową, papierową ewidencję blankietów, w której oznacza każdorazowo wykorzystany blankiet i cel dla którego został wydany. Dzięki tak prowadzonej ewidencji ustalono, że 7 blankietów, które nie zostały zarejestrowane w rejestrze stanu cywilnego istotnie zostały wykorzystanych dla wydania odpisów. Brak zarejestrowania wydanych blankietów w rsc wynikał najprawdopodobniej z omyłki systemu lub przeoczenia pracownika. Sposób prowadzenia ewidencji wykorzystywanych blankietów w USC Zawichoście należy jednak ocenić pozytywnie, bowiem dzięki wprowadzeniu dodatkowej ewidencji, istniejącej poza rsc, bez trudu można ustalić kiedy i dla jakiego odpisu został wykorzystany dany blankiet.

Ustalono, iż w Urzędzie Stanu Cywilnego w Zawichoście przechowywane są także protokoły komisyjnego zniszczenia druków asc.

Reasumując: bezpieczeństwo przechowywania dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń zostało ocenione pozytywnie.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

1. Bezwzględne przestrzeganie przepisów dot. sporządzania aktów zgonu w zakresie wpisywania danych dot. miejsca i daty oraz godziny zgonu lub miejsca i daty oraz godziny znalezienia zwłok (dane te powinny bezsprzecznie odzwierciedlać informacje zawarte w karcie zgonu, a w przypadku wątpliwości, co do sposobu wypełnienia karty zgonu przez wystawcę karty zgonu, kierownik usc winien przeprowadzić stosowne postępowanie wyjaśniające);
2. Dbłość o właściwy sposób odzwierciedlenia w dokumentacji składanych przez wnioskodawców oświadczeń o nazwiskach noszonych po zawarciu związku małżeńskiego i nazwiskach dzieci zrodzonych z małżeństwa w przypadku, gdy zagraniczny dokument nie rozstrzyga niniejszej kwestii (zmiana opracowanego wzoru wniosku w przypadku transkrypcji i rejestracji zdarzenia). W sytuacji złożenia przez zainteresowanych stosownych oświadczeń o nazwiskach wpisywanie tych danych w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa;
3. Zmianę sposobu oznaczenia papierowych akt zbiorowych do asc (oznaczanie ich nr aktu, którego dotyczą i datą sporządzenia);

4. Stosowanie się do art. 20 ust. 2 i 3 ustawy Prasc poprzez zamieszczanie przy sporządzanych aktach odpowiednich danych (dane o obywatelstwie i nr PESEL osoby, której dotyczy akt oraz przy akcie urodzenia także numery PESEL rodziców osoby, której dotyczy akt).

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości, a także o przekazanie – **w terminie 14 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Skład zespołu kontrolerów:

- 1/ Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki – kierownik zespołu kontrolerów,
- 2/ Ryszard Ksel – inspektor wojewódzki – członek zespołu kontrolerów

Józef Bryk